

СВЯТКОВА АКАДЕМІЯ, ПРИСВЯЧЕНА 160-РІЧЧЮ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ІВАНА ПУЛЮЯ

2 лютого 2005 року з нагоди 160-річчя від дня народження славетного українського вченого, громадського діяча, нашого земляка професора Івана Пулюя в Тернопільському державному технічному університеті, який носить ім'я видатного науковця, проведено Святкову академію.

Народився Іван Пулюй 2 лютого 1845 року в містечку Гримайлові. В 1865 році з відзнакою закінчив Тернопільську класичну гімназію. Протягом 1865-1872 років навчався на теологічному та філософському факультетах Віденського університету. У 1876 році захистив дисертацію про залежність внутрішнього тиску газів від температури та здобув ступінь доктора натурфілософії Страсбурзького університету. У 1884 році на запрошення Міністерства освіти Австро-Угорщини Іван Пулюй займає посаду професора експериментальної і технічної фізики Німецької вищої технічної школи у Празі, у якій у різні періоди 1884-1916 років працює завідувачем кафедри, деканом та ректором.

Іван Пулюй - видатний фізик-електротехнік, який стояв біля витоків одного із найвизначніших досягнень людства - відкриття "X"-променів. Об'єктом його уваги були також проблеми молекулярної фізики, дослідження властивостей та природи катодних променів. Велика заслуга Івана Пулюя полягає у створенні першої в Європі електростанції, що працювала на змінному струмі. Ним опубліковано десятки статей і брошур, всього понад 50 наукових праць.

Іван Пулюй - визнаний перекладач книг Біблії. У 1903 році стараннями Пулюя вийшов у світ повний переклад Біблії, виконаний ним спільно з П. Кулішем та І. Нечуєм-Левицьким. Широко відома активна позиція Івана Пулюя щодо захисту прав українського народу, його політичних свобод, рідної мови, велика організаційна робота на культурно-просвітницькій ниві.

Святкова академія, присвячена 160-річчю від дня народження Івана Пулюя, розпочалася з благословення віце-ректора Тернопільської духовної семінарії, отця-доктора Михайла Пастуха. До викладачів, студентства та гостей з вітальним словом звернулися ректор університету професор Олег Шаблій, заступник Тернопільського міського голови з гуманітарних питань Олег Марушій, начальник Тернопільського управління освіти і науки Зеновій Личук, керівник обласної прес-служби, журналіст і поет Михайло Ониськів, депутат Тернопільської обласної ради, голова громадського всеукраїнського об'єднання "Просвіта" м. Тернополя Дарія Чубата, голова селищної ради м. Гримайлів Ольга Чабан.

У науковій доповіді віце-президента Українського фізичного товариства д.ф.-м.н., професора Василя Шендеровського на тему "Гордість української нації – подвижник Іван Пулюй" відзначено, що активна наукова, громадська, публіцистична та перекладацька діяльність Івана Пулюя дозволила йому стати найяскравішою постаттю культурно-політичного життя України кінця XIX - початку XX століть. Пояснення природи катодних та X-променів, дослідження кінетичної теорії газів, переклад на українську мову Святого письма далеко не повний перелік здобутків, що дозволяють віднести Івана Пулюя до світової наукової еліти поряд з іменами Альберта Ейнштейна, Августа Кундта, Ніколи Тесли. Доповідач відзначив, що за останні десять років в Україні вийшло чимало видань, що відроджують ім'я Івана Пулюя. Серед них повне видання праць видатного вченого та книги Р. Гайди, Р. Пляцка, В. Козирського, М. Медюха, С. Нагорняка, в яких досліджено багатогранний талант і наукову спадщину Івана Пулюя.

К.і.н., доцент кафедри фізики Олександр Рокіцький у своїй доповіді на тему "Професор Іван Пулюй як науковець" проаналізував науковий шлях видатного фізика від Тернопільської гімназії до лабораторій світових наукових центрів того часу у Відні, Страсбурзі та Празі. Доповідач, який першим отримав кандидатську ступінь за дослідження наукової і культурної спадщини Івана Пулюя, зауважив, що вченому належить першість встановлення здатності X-променів іонізувати газ, дослідження їхнього просторового розподілу, пояснення природи та мікроскопічного механізму їх утворення.

У доповіді к.т.н., керівника наукової лабораторії математичного моделювання процесів наномасопереносу, доцента Михайла Петрика на тему "Іван Пулюй і українська національна ідея" на прикладі наукової та громадсько-патріотичної діяльності Івана Пулюя показано необхідність створення в Україні університетів європейського рівня, головною рушійною силою яких є наукові дослідження.

Ім'я вченого світової слави Івана Пулюя назавжди повертається із забуття як символ інтелектуальної могутності українського народу, як орієнтир майбутніх звершень нашої держави.

В. Лазарюк